

Arkeologisk förundersökning

Millingstorp 1:1

Vindkraftverk 2

Röks socken
Ödeshögs kommun
Östergötlands län

Viktoria Björkhager

K U L T U R M I L J Ö A V D E L N I N G E N

Ö S T E R G Ö T L A N D S L Ä N S M U S E U M

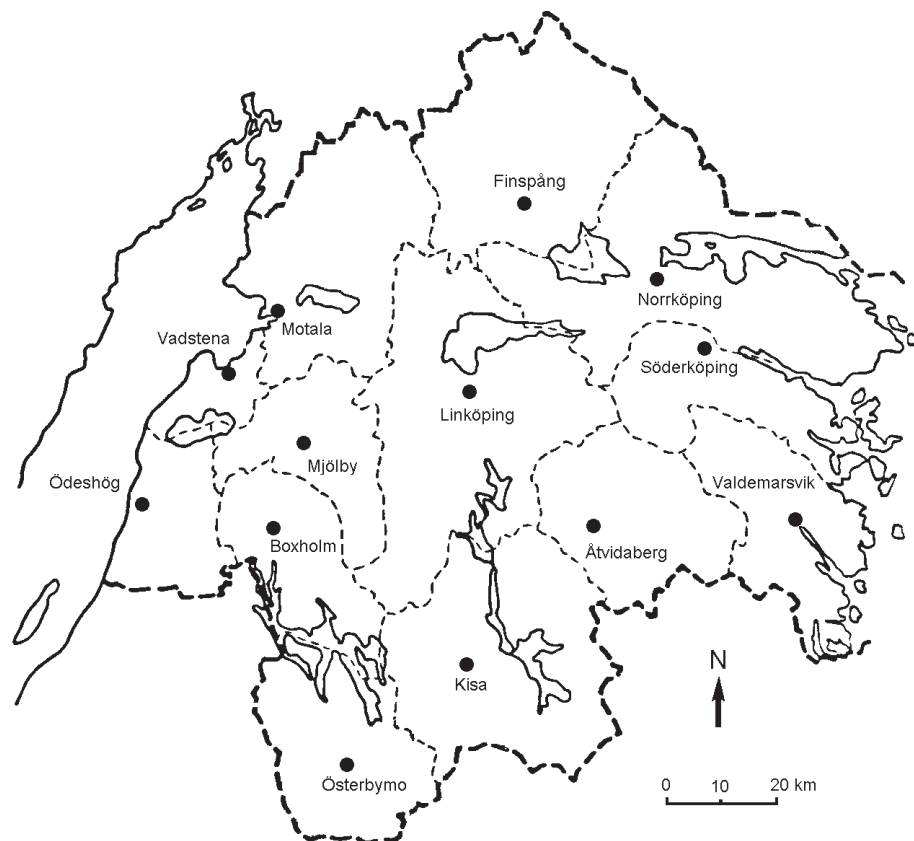
Arkeologisk förundersökning

Millingstorp 1:1

Vindkraftverk 2

Röks socken
Ödeshögs kommun
Östergötlands län

Viktoria Björkhager 2003

Rapport 85:2003

Ö S T E R G Ö T L A N D S L Ä N S M U S E U M

Tekniska uppgifter

Lokal	Millingstorp 1:1
Socken	Rök
Kommun	Ödeshög
Län och landskap	Östergötland
Fornlämningsnummer	ÖLM 2
Ekonomiska kartans blad	8E 2h (084 27 Rök)
Koordinater	X6463590, Y1438990
Koordinatsystem	Rikets
Höjdsystem	Rikets
Typ av undersökning	Arkeologisk förundersökning
Länsstyrelsens diarienummer	220-11775-01
ÖLM diarienummer	433/01
ÖLM kontonummer	6663
Uppdragsgivare	HillMill AB
Kostnadsansvarig	HillMill AB
Projektledare	Viktoria Björkhager
Personal	Praoeleven Ellinor Sörensen
Fältarbetstid	2001-09-20
Total projekttid	17 tim
Totalt undersöktes	376 m ²
Därav intensivt	
Fynd	Nej
Foto	Nej
Analyser	¹⁴ C-analys (Ua-18931)

Dokumentationsmaterialet förvaras på Östergötlands länsmuseum.

Rapport 85:2003	© Östergötlands länsmuseum
Grafik	-
Renritning	-
Grafisk form	Lasse Norr
Tryck-	
Ur allmänt kartmaterial	© Lantmäteriverket dnr 507-99-499

Ö S T E R G Ö T L A N D S   L Ä N S M U S E U M
K U L T U R M I L J Ö A V D E L N I N G E N

Box 232 • 581 02 Linköping • Tel 013 - 23 03 00 • Fax 013 - 14 05 62
lansmuseum@lansmus.linkoping.se • www.linkoping.se/lansmuseum

Millingstorp 1:1

Vindkraftverk 2

Arkeologisk förundersökning

Röks socken

Ödeshögs kommun

Östergötlands län

Sammanfattning

Östergötlands länsmuseum utförde i september 2001 en arkeologisk förundersökning inom ovan rubricerad fastighet. Förundersökningen utfördes inför planerna att uppföra ett vindkraftverk med tillhörande kranplats samt en serviceväg.

Vid förundersökningen påträffades ett sotigt kulturlager (L1) utmed servicevägen. I detta lager framkom en härd (A1) som daterats till yngre bronsålder. I de övriga schakten vid platsen för fundamentet fanns inget av arkeologiskt intresse.

Viktoria Björkhager
antikvarie

Figur 2. Utdrag ur Ekonomiska kartans blad 084 27 (8E 2h Rök) med undersökningsområdet markerat. Skala 1:10 000.

Inledning

Östergötlands länsmuseum utförde en arkeologisk förundersökning inför uppförandet av ett vindkraftverk med tillhörande kranplats och serviceväg på rubricerad fastighet. Förundersökningen utfördes den 20 september 2001 efter beslut från Länsstyrelsen i Östergötlands län.

Uppdragsgivare var HillMill AB vilka även svarade för de arkeologiska kostnaderna. Ansvarig för förundersökningen samt rapportarbetet var undertecknad. Vid fältarbetet medverkade även praeoeleven Ellinor Sörensen.

Områdesbeskrivning

De aktuella schaktningarna ligger i ett område som är rikt på fornlämningar. Vindkraftverket kommer att ligga mitt ute i åkermarken nordväst om gården Millingstorp. Söder om den planerade platsen för fundamentet finns flertalet uppstickande bergsklackar med skålgropar, RAÄ42, 52, 64, 65 och 82. Alldeles öster om fundamentets platsen finns en bäck i gränsen mellan två åkerytor.

Figur 3. Utdrag ur Ekonomiska kartans blad 084 27 (8E 2h Rök) med undersökningsområdet markerat. Skala 1:5 000.

Östergötlands länsmuseum utförde i mars 2001 en arkeologisk förundersökning inför anläggandet av det befintliga vindkraftverket med kranplats beläget ungefär 500 m öster om den nu aktuella platsen. Vid undersökningen påträffades ett kulturlager (RAÄ138, i rapporten benämnd ÖLM 1) som fortsatte utanför exploateringsområdets västra kant (Björkhager 2002a).

I samband med den nu aktuella undersökningen gjordes en arkeologisk förundersökning av en elkabel från det befintliga vindkraftverket och fram till det nu planerade. Vid sökschaktsgrävningen påträffades en härdanläggning, en koncentration med bränd lera och två malstenslöpore (ÖLM 3) (Björkhager 2002b).

Syfte

Syftet med förundersökningen var att fastställa om lagskyddade fornlämningar berördes av markingreppen. Om mindre ingrepp kom att ske i fast fornlämning skulle lämningarna undersökas och dokumenteras enligt sedvanliga metoder vad gäller att fastställa deras karaktär, omfattning och datering. Om lämningarna hade en avsevärd omfattning skulle länsstyrelsens kulturmiljöenhet kontaktas för vidare beslut i ärendet.

Frågeställningen blev om det kulturlager (RAÄ138) som påträffades vid undersökningen av det befintliga vindkraftverket ingått i en mer omfattande boplatzlämning som sträcker sig väster ut mot bäcken.

Metod och dokumentation

Schakten grävdes på platsen för fundamentet, kranplatsen och utmed den planerade servicevägen. Vid fundamentet och på kranplatsen öppnades två långschakt om ca 20-25 m vardera. Utmed servicevägen drogs flertalet schakt med en längd av ca 5-20 m och en bredd av 2 m.

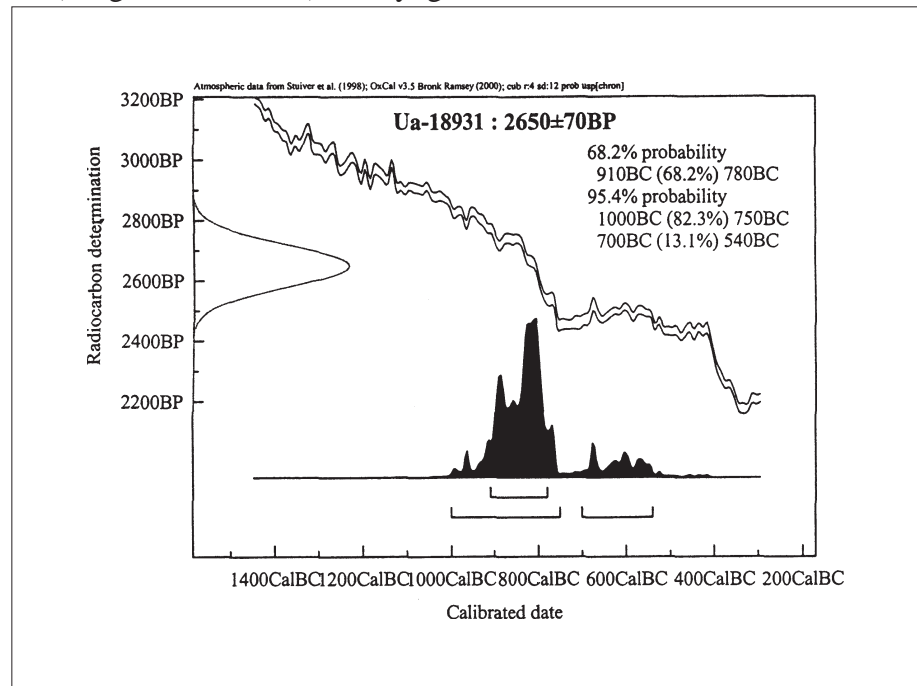
Resultat och tolkning

Vid undersökningen påträffades en härdbotten (A1) och ett kulturlager (L1). Kulturlagret hade en längd av ca 14 m och fortsatte utanför sökschaktet som hade en bredd av ca 2 m. Lagret hade ett djup av ca 0,10-0,15 m och utgjordes av något sotig lera med enstaka kolbitar. Inga fynd hittades i lagret. Härden påträffades i lagrets södra del och endast botten återstod i form av sotig lera, kolbitar och skörbrända stenar. Anläggningarna kan tillhöra ett större boplatsoområde i området.

Kulturlagret och härden dokumenterades och borttogs och därmed krävs inga ytterligare arkeologiska åtgärder inför den fortsatta exploateringen.

Datering

I härdbotten (A1) togs ett ^{14}C -prov som skickades för analys till Ångströmlaboratoriet i Uppsala. Kolet i härden dateras till 910 f Kr - 780 f Kr (1 sigma, Ua-18931) d v s yngre bronsålder.

Figur 5. Kalibreringskurva för ^{14}C -prov analyserat på Ångströmlaboratoriet i Uppsala.

Slutsatser

Redan under äldre bronsålder kan Östergötland betraktas som en av de nordliga regionerna i den sydiskandinaviska bronsålderskulturen (Kaliff 1999:46). Detta styrks i förekomsten av hällristningar, storhögar och lösfynd av bronsföremål.

Figurristningar är ovanliga i västra Östergötland och den enda kända lokalen ligger vid Hästholmen (RAÄ 21) i Västra Tollstads socken. Andra karakteristiska spår av den äldre bronsåldern finns i storhögarna monumentalt placerade på flacka höjdryggar i slättbygden. Disevids och Tjugby kulle (RAÄ 5 och RAÄ 2) i Heda socken är två exempel strategiskt placerade med milsvid utsikt. Tjugby kulle undersöktes i början av seklet i samband med en grustäkt och vid detta tillfälle påträffades en hällkista med ett innehåll bestående av en bronsdolk, en dubbelknapp av brons med guldbeläggning och en bronsnål samt ben av människa (Nordén 1925:28).

Bronsålderns boplatser är nästan helt okända i denna del av Östergötland. Den enda boplotsundersökning som utförts i området ligger vid Vistad (RAÄ 35) i Väderstads socken. Lämningarna tillhör dock inte den traditionella typen av boplatser utan betecknas som en hövdingagård med tydliga drag från Lausitzkulturen, bland annat i fråga om keramik, husens karakteristiska särdrag samt en palissad som omgärdat bebyggelsen (Larsson 1993).

Den nu aktuella härdens datering till yngre bronsålder tyder på en koppling till de omkringliggande bronsålderslämningarna i form av skålgropslokaler samt storhögarna. Lämningarna på den östra sidan bäcken tillhör ett senare skede med dateringar till övergången mellan äldre och yngre romersk järnålder.

Referenser

- Björkhager, V. 2002a. Vindkraftverk vid Millingstorp. Arkeologisk utredning etapp 2, Millingstorp 1:1, Rök sn, Ög. Rapport. Östergötlands länsmuseum.
- Björkhager, V. 2002b. En elkabel till ett andra vindkraftverk vid Millingstorp. Arkeologisk förundersökning , Millingstorp 1:1, Rök sn, Ög. Rapport. Östergötlands länsmuseum.
- Kaliff, A. 1999. Arkeologi i Östergötland. Scener ur ett landskaps förhistoria. OPIA 20. Institutionen för arkeologi och antik historia. Uppsala Universitet. Uppsala.
- Larsson, T,B. 1993. Vistad. Kring en befäst gård i Östergötland och Östersjökontakter under yngre bronsålder. Studia Archaeologica universitatis unensis 4. Umeå.
- Nordén, A. 1925. Östergötlands Bronsålder. Linköping.

Östergötlands länsmuseum utförde i september 2001 en arkeologisk förundersökning inom rubricerad fastighet. Förundersökningen utfördes inför planerna att uppföra ett vindkraftverk med tillhörande kranplats samt en serviceväg.

Vid förundersökningen påträffades ett sotigt kulturlager (L1) utmed servicevägen. I detta lager framkom en härd (A1) som daterats till yngre bronsålder. I de övriga schakten vid platsen för fundamentet fanns inget av arkeologiskt intresse.

